

Payí Poro Korosi ηweáyí nání eañnaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá aní yoí Korosi ηweagfáyí nání Poro eañnaríní. Aní apí Esia pìropenisfyo ikwíroninagí aiwí Poro xewaninjo pìropenisf ayo nemefná aní apimí memé Epapíraso aní apimí xwiyfá yayí neainarinjípí wáf uríní uowáráná e ηweáyí wí Jisasomí dñí wíkwírogfawixíní. Xwiogwí waú woraní, waú waúraní, pwéáná Poro Romiyo gwí ηweañáná Epapíraso nìwímearí áwaní réniní uríniniginí, “Mimóní uréwapiyarigfá wí Korosi nání nuro Jisasoyá siyikí imónigfáyo ikweakwímf imóninjípí nuréwapiyiro re urarinjoi, ‘Gorixoyá imónimfání nìsimónífná Jisasomíní dñí nìwíkwírorfná apánimani. Aiwá ηwáf ηwíráríníro xwírífá imóníro nerinjpimí dáníní imónipaxírní.’ uríro ‘Gorixomí xómíní nìyíkwirí seáyí e numero aiwí anínajfyo ení wí múropaxí mimóníní.’ uríro ‘Jisaso Gorixo tñí xixení imóninjomani.’ uríro nero sekaxí ámí bí tñí bí tñí seáyí e íkwíkwarímf wiarinjoí.” Áwaní e urfagí Poro Korosi ηweáyí xewí uréwapiyarigfápí ríwímfíní omamópoyíní payí rina nearí Tikikasomí wiowáriniginí.

1-2 Poroní —Nioní Gorixo nírípeáagí nání Jisasi Kiraisoyá wáf wurímeiaríná woníní. Nioní tñí Timotio —O Kiraisomí xídarinagí nání negí níríxímeáníní imóníní woríní.

O t́nì yawawi payí rìna Korosi ñweaaríḡfá Gorìxoyá imónìro Kiraiso t́nì nawínì ikárinìro egfáyíné —Seyíné nìrìxímeá Kiraisomì píranìḡf xídaríḡfáyínerìni. Seyíné nánì yawawi payí rìna nearì mónaparìḡwiì. Yawawi “Negí ápo Gorìxo wá seawianìrì oyá dḡḡf t́nì seyíné nìwayìrónìro ñweapfírf nánì seaiirì éwìniḡini.” yeaimónarìni.

“Segí naní yaríḡfápi nánì Gorìxomì yayí wiaríḡwíírinì.” urìḡf nánìrìni.

³ Seyíné nánì yawawi Gorìxomì —O negí Ámíná Jisasi Kiraisomì xanorìni. Omì rìxìḡf nìseaurìyirainá íníná yayí wiaríḡwíírinì.

⁴ Xwìyífá re rìnḡagi arfá nìwirane nánì, “Korosi ñweáyí Kiraisì Jisasomì dḡḡf nìwìkwíroro ámá Gorìxoyá imónìḡfá ńnì nánì dḡḡf sípì wiaríḡfárìni.” Xwìyífá e rìnḡagi arfá nìwirane nánì Gorìxomì yayí wiaríḡwíírinì.

⁵ Seyíné “Anḡnamì dánì Gorìxo yeáyí neayimìxemeanfárìni.” nìrìro dḡḡf ikwímogfápi nánì nìmoro nánì Jisasomì dḡḡf nìwìkwíroro oyá ámá nánì dḡḡf sípì wiaríḡfárìni. Xámì xwìyífá nepaxìḡf imónìḡfpi —Apì yayí neainarìḡf imónìḡfpi-rìni. Apì arfá nìwiróná “Nepa Gorìxo e neaiinḡfárìni.” nìyaiwiro dḡḡf ikwímogfápi nánì arfá wigfárìni.

⁶ Xwìyífá yayí neainarìḡfpi anḡ nìmìni arfá wigfápa seyíné enì arfá wigfárìni. Anḡ nìmìni ámá xwìyífá apì arfá nìwiro nánì síwí nanḡf imónìḡfpi néra uro Jisasomì dḡḡf wìkwíroaríḡfáyí sayá nimóga uro yaríḡfápa seyíné iwamfó arfá nìwiro wá Gorìxo

nineawianiri neaiiñipi nani xixeni nijá imónigfe dani axipi e nera warinjo.

⁷ Xwiyá yay neainarinj nioni seararinjapi, ay Eparaso searwapiyinjpirini. O neg dñj six uyinwá worini. Xwiyá Jisaso nani none tñi wá wurimeaianwá nani gw móninwá worini. Seyné arirá seainá nani Kiraisomi xináininj nimóniri yarinjo anani dñj unwiráripaxí yarinj worini.

⁸ O seyné kwíyipi seaaininjipimi dani áma nani dñj sipi niwiro arirá wiarigápi nani áwanj yearémeanjirini.

“Seyné api api epíra nani rixinj seuriyarigwíirini.” urinj naniirini.

⁹ Seyné nani áwanj e yearémeanj enagi nani sá iwamó ará wigwíyi dani pñi wí mwiári seyné nani Gorixomi rixinj niseuriya warigwíirini. Rixinj niseuriya nuraína seyné rípi rípi oimónipoyiniri urarigwíirini. Seyné áma Gorixoyáy e érixiniri wimónarinjipi nani nijá onmiápi mimóni aga xixeni nimóniróna dñj émi saimí moro kwíy oyápi seaaininjipimi dani “O imóninjipi apirani?” niyaiwiro sinwá mí wómixipiri nani imóniro oépoyiniri urarigwíirini.

¹⁰ Seyné api api nimónimána rípi rípi epíra nani rixinj seuriyarigwíirini. Seg pí pí yarigá nipi nani Gorixo yay winína nani Ámináoyá áma imónigáy epaxípi tñi xixeni nera úrixiniri rixinj e seuriyarigwíirini. Seyné áma seaikwiáripaxí imóninj xixegni epíra nani eni seuriyarigwíirini. Nijá Gorixo

nánì imónìgǫ́pì sayá nimíxa upírǫ́a nánì enì seauriyarìgwírìní.

11 Seyíné pí pí seaímeááná yayǫ́ tǫ́nì “Ananírìní.” nìyaiwiro xwámámǫ́ wipírǫ́a nánì Gorìxo xegǫ́ enǫ́ sǫ́xǫ́ eánìḡpìpì dání —Apì xǫ́o níkǫ́nìrì seáyǫ́ e imónìḡpìrìní. Apìpì dání enǫ́ seaímìxìnífá nánì enì rìxìḡ seauriyarìgwírìní.

12 Ámá ápo Gorìxo tǫ́nì wǫ́a ónìḡe ḡweapírǫ́áyǫ́ imónìpírǫ́pì seyíné enì axǫ́pì e imónìpaxǫ́ seaimìxìḡ enǫ́gǫ́ nánì seyíné enì wǫ́a xǫ́o ónìḡe ḡweapírǫ́rǫ́rìní. Ayínánì seyíné omǫ́ yayǫ́ umepírǫ́a nánì enì rìxìḡ seauriyarìgwírìní.

13 O sǫ́a yinìḡe obomì sìmaḡwǫ́yónìḡ wúrǫ́nagwáé dání nìneaíkwaímìxìrì xegǫ́ xewaxo, dǫ́ḡǫ́ sǫ́xǫ́ uyìḡoyá xwioxǫ́yo ḡweáírìxìrìrì neawáḡḡrìní.

14 O xegǫ́ xewaxo neapeḡpìpì dání nìnearoayírórǫ́nǫ́ negǫ́ íwǫ́ yarìḡwápǫ́ yokwarìmǫ́ neaiḡrìní.

Kiraiso, nìyonì seáyǫ́ e wimónìḡo nánì urìḡ nánìrìní.

15 Kiraiso, nene sìḡwǫ́ wìnìḡwáo, o Gorìxo, nene sìḡwǫ́ mǫ́wìnìpaxǫ́ imónìḡo nánì “E imónìḡorǫ́nì?” yaiwianǫ́wá nánì piaumìmǫ́ neainarìḡrìní. Amìpì nǫ́nì Gorìxo imìxìḡpìpì seáyǫ́ e múroḡorìní.

16 Ayǫ́ rìpì nánì “Seáyǫ́ e múroḡorìní.” seararìḡnì. O amìpì xwǫ́áyoye enǫ́yǫ́rǫ́nì, aḡǫ́namì enǫ́yǫ́rǫ́nì, sìḡwǫ́ wìnìpaxǫ́ imónìḡpìrǫ́nì, mǫ́wìnìpaxǫ́ imónìḡpìrǫ́nì, pí pí kwíyǫ́ enǫ́ eánìro seáyǫ́ e imónìro yarìḡǫ́áyǫ́rǫ́nì, apì nìpìnì Gorìxo nimìxìrìfá xewaxoyá wéyo dání imìxìḡrìní.

Apí nípini nimixiríná oyá wéyo dáni imixiñíni marfát, apí nípini omí yayí umepírfá nání ení imixiñí enagí nání raríñini.

17 O amípí siní mimónipa eními ηweaagorini. O xegí ení eáníñípimi dáni amípí siní xegí wenípa weni.

18 Míñíyimi wará nípini ínimi wuríniñípa Kiraiso mñíniñí imóniñomi xíoyá síyikí imónigfáyí ínimi wuríniñagífa nání seáyí e wimóniñorini. Xegí síyikí imónigfáyo mfkí ikinorini. Amípí nípini nání xírání xírání imónífo imónínfa nání xwárípáyo dáni níwiápnímearfíná óf imomeañorini.

19 Ayí rípi nání seararíñini. Gorixo xewaníño “Nioní imóniñá nípini gí íwomi xe síxí owínini.” wimónaríñí enagí nání xewaxo xixeni e imóniñífrini.

20 Gorixo amípí nñni xwíá tíyo eníyífrani, anínamí eníyífrani, amípí nñni xegí xewaxo épimi dání piyífa wíraríníwanigínirí enífrini. Sípi áamá wikárarigfápi nání xegí xewaxo yoxáfpámi yekwíroaráná xegí ragí púfpimi dání yíyí xópe nioníniñí imónímánirí enífrini.

“Gorixo xfo tñni gwiaumí inípaaxí imónaníwá nání neaimixiñífrini.” uríñí nánirini.

21 Xámi seyíné dñí sípi moro sípi ero yagfápimi dání Gorixomi símí tñni wiro o tñni nawíni mimóní xepíxepá róniro yagfáyíné enagí aiwí

22 o xegí xewaxo áamá nimónirí yoxáfpámi penípmi dání xfo tñni nawíni gwiaumí inípaaxí imónípírfá nání seaimixiñífrini. Xegí síñwí aníñe dání éf seauraráná seyíné síyikwí mínigfáyíné

imóniro igfániní eámónigfáyiné imóniro xwiýfá m+seaxekw+mopaxí imóniro epírfa nání e seaimixiníriní.

²³ E searariníqáí aí seyíné xwiýfá yayí neainarinípi —Apí aní nímíní ηweagfáyo ríxa wáf urímenwápiríní. Poroní ení wáf urímemfa nání imóninípiríní. Apí seyíné aga xaíwí ía nixíra uro díní n+wikwíroróná sirí muní ero xwiýfá apí iwamfó arfá n+wiróná “Neparíní. Goríxo naní e neainífaríní.” yaiwigfápi nání siní díní n+wikwímóa uro nerónáyí, Goríxo seyíné ríxa siyikwí mínigfáyiné imónináná xegí siníwí aníne dání éf seaurínífaríní.

“Ríniní meari wáf uríri yaríniní.” uríní nániríní.

²⁴ Seyíné arírá seaimínirí yaríná ríniní nímeáf rípi nání yayí ninaríní. Ríniní Kiraisomí siní m+wímeaníniní imóninípi nioní onínirí yaríniní. Ayí rípi searariníní. Goríxo nínirípearíná nioní ámá Kiraisoyá siyikí imónigfáyo —Ayí xfóyá waráriní imónigfáyíriní. Ayo arírá wimínirí yaríná xeaniní wímeáwíniginí nírípeanípi, apí nípíní xixení onímeanirí yaríniní.

²⁵ Émá imónigfáyíyá xináiní n+wimónimáná wáf wurímeimfa nání nírípeáqáí nání ámá xfóyá siyikí imónigfáyínéyá sénáiníniní nimónirí arírá seaimínirí yarínáoniríní. Émáýné xwiýfá Goríxoyápi rokwípa seaimfa nání e nimónirí yarínáoniríní.

26 Xwiyfá apí xámíná dání ámá niηweaxa bagfá niyoní ínīmí rínáriniηípi aí agwi ríná ámá Gorixoyá imónigfáyo ríxa piaumímí winini.

27 Xwiyfá ínīmí rínáriniηí apí —Apí “Gorixo émá imónigfáyo naní ayá wí wimixiyiníárini.” rínáriniηípirini. Apí nání Gorixo émayí aí nijfá oimónípoiini wimóniηírini. Ínīmí riniηí apí, ayí “Kiraiso seyíné tñí nawíni imóniηoi.” riniηípirini. Ayínáni seyíné re niriro dñí ikwímoaríηoi, “Gorixo seáyi e Kiraiso anínamí nání nipeyimáná imóniηípi tñí xixeni neaimixiníárini.” niriro ikwímoaríηoi.

28 Xwiyfá o nání yayí neainaríηípi wáf nuríranéná ámá niyoní ikwairírfí wirane dñí neηwípémáná urírane yaríηwárini. Ámá Kiraiso tñí ikáriniηíáyí ríxa yóf imóniηáná xfóyá símímaní e éf uráríwaníñini e yaríηwárini.

29 Nioní e yárimfánirí ríwí níríkwínimáná aníηí miní yaríηini. “Kiraiso xewaníηo ení síxí ayá wí nímixiηípi tñí xixeni e yárimfánirí aníηí miní yaríηini.” seararíηini.

2

“Yapí seaíwapíyipírixinirí yaríηini.” uríηí nánirini.

1 “Seyíné rípi nání nijfá oimónípoi.” nimónarini. “Seyíné nání tñí aní Reodisia ηweáyí nání tñí ámá gí símímaní siní mí mánómixigfáyí nání tñí nioní ríwí níríkwínirí aníηí miní ríá tñí yaríηápi nání nijfá oimónípoi.” nimónarini.

2-3 Ayí tñni seyíné tñni dñjť sixť ínro dñjť sipí inarígťápmi dání iríkwrññjť ikeánro epťrťa nání e yarññni. Xwiyťá yumí rñárññjťpť xixenť nñjťá nimónróná “Ayť apimi dání amťpí mťmúrónñwaénénñjť rťa imónñwññ?” yai-wipťrťa nání enť e yarññni. “Xwiyťá Gorixoyá yumí rñárññjťpť nání —Apť Kiraiso nání rññjťpťrññ. Apť nání xixenť nñjťá imónpťrťa nání yarññni.” seararññni. Dñjť émť saímť Gorixo mori dñjť eñwperť eñpť —Apť ayá tññññjť imónñjťpťrññ. Apť nání ámáyo nñjťá wimixípaxo wo marťái, sa Kiraisorññ.

4 Ámá wí wigť xwiyťá dñjť seakñmñxípaxť imónñjťpimi dání —Apť yapť rñññjť aí nepa imoarígťápťrññ. Apimi dání yapť seaíwapñyipťrññññ Kiraiso nání e seararññni.

5 Nionť seyíné tñni mññweapa nerť aiwť dñjť seakikayonññ. Seyíné Kiraisomť dñjť nñwkwťroróná sirť munť ero íyť wiámť yarígťáyñénñjť imónro yarññagťa nání dñjť yayť ninarññ.

“Wé searoárñññyñé eñagi nání pñyñjť ikaywťpť dñjť mikwťropani.” urññ nánññññ.

6 Seyíné nemeróná xwiyťá Ámñná Kiraisť Jisaso nání rñññjťpť xámť umímññgťá tñni xixenť ámá o tñni ikárññgťáyť epaxť imónñjťpa axťpť e éřrññññ.

7 E nero Kiraisť Jisaso nání searéwapñyigťápť íkťá pñpñjť ná ínñmť wearññpánñjť imónro añť íkťá xwiyťá xaíwťyo dání mñrñnarññpánñjť imónro Kiraiso nání searéwapñyíaná dñjť

wikwírogíápi pírániḡ dḡḡ sḡxí ínḡro o seaiḡḡpi nánḡ yayí bḡ onḡmiápi mé ayá wí ero éfrḡxḡnḡ.

⁸ Ámá wí piyḡḡ ikayíwí rḡnḡḡpi —Apḡ nepa mḡkḡ mayípirḡnḡ. Ámá wigí dḡḡyo dánḡ nérowiápnḡro rarḡgíápirḡnḡ. Kiraiso nánḡ rḡnḡḡpi marḡái, sa ámá omḡ mḡxídarḡgíáyí wigí amḡpí xḡxegḡnḡ nepa mipḡmónḡpaxí imónḡḡpia nánḡ rḡnḡḡpirḡnḡ. Apḡ searéwapḡyanḡro éáná dḡḡ nḡwḡkwíroro xídiḡpḡrḡxḡnḡrḡ siḡwí nḡyápirómḡ memepanḡ.

⁹ Ayí rḡpi nánḡ seararḡḡnḡ. Gorḡxo imónḡḡpi bḡ onḡmiápi marḡái, nḡpḡnḡ Kiraisomḡ sḡxí ínḡnḡ. Xegí nápipḡ nḡpḡnḡ sḡxí ínḡnḡ.

¹⁰ O —Gḡyí gḡyí seáyí e nimónḡrḡ wíyo umeḡweaarḡgíáyoranḡ, gḡyí gḡyí nénḡ tígíáyoranḡ, nḡyonḡ o seáyí e wimónḡḡorḡnḡ. O tḡnḡ ikárḡnḡgíáyḡné eḡaḡi nánḡ Gorḡxoyá siḡwíyo dánḡ dḡwí wí mḡseaikárḡnḡ rḡxa wé searoárḡnḡnḡ.

¹¹ O tḡnḡ ikárḡnḡgíáyḡné eḡaḡi nánḡ iyí sḡmḡ sḡo wákwínḡgíáyḡné enḡ imónḡḡoḡ. Nepa wé tḡnḡ ámá iyí sḡmḡ sḡo wákwínarḡgíápi nánḡ mḡrarḡḡnḡ. Kiraiso iyí sḡmḡnḡḡ sḡo nḡseawákwirḡná sipí oyaneyḡnḡro mḡḡ inagíápi —Apḡ nḡpḡkwḡnḡ mimónḡḡ xwioxḡyo ínḡḡpḡrḡnḡ. Apḡ seawákwḡḡpi nánḡ rarḡḡnḡ.

¹² Seyḡné wayí nḡmearóná iniḡḡyo íá seaurḡmḡxáná Kiraiso tḡnḡ nawínḡ xwíá weyárḡnḡgíáyḡnénḡḡ nimónḡmáná Gorḡxo o xwárḡpáyo dánḡ owiápnḡmeanḡrḡ wiḡḡpi nánḡ dḡḡ wḡkwírogíápimḡ dánḡ o tḡnḡ nawínḡ wiápnḡmeagíáyḡnénḡḡ imónḡḡoḡ.

¹³ Seyḡné xámḡ nḡwiaíkía nuro sipí yanḡro

nánì mìnḡ inagḡápmì nìxḡdìro nánì áamá anḡnìmìxìnanìro imónagḡáyḡné enagì aiwì Gorìxo xegḡ xewaxo Jisaso tḡnì dḡḡḡ nìyìmìnḡ tḡḡáyḡné oimónḡpoyḡnḡrì seaimìxìḡḡrḡnì. E nerì negḡ nìwiaíkiá wagwápmì nḡpḡnì enì yokwarìmḡ neaiḡḡrḡnì.

14 Ayḡ rìpḡnḡḡ nerḡná e neaiḡḡrḡnì. Nwḡ ikaxḡ eánḡḡyo dánì rḡnḡḡ nene wiaíkiagwápmì nánì xwiyḡá neaxekwḡmopaxḡ imónḡḡpì Kiraisomì íkḡápámì yekwḡroáráná Gorìxo apì enì íkḡápámḡnḡḡ yekwḡroárḡḡpimì dánì anḡpá imìxìḡḡrḡnì.

15 O rìxa pí pí kwíyḡ seáyì e nimónḡrì meḡweaarìḡḡyoranì, nénḡ tḡḡáyḡ imónḡḡḡyoranì, Kiraiso yoxáḡpámì nḡperḡná enḡpimì dánì xopḡrárḡ nìwimáná áamá nḡnì re oyaiwḡpoyḡnḡrì, “Gorìxo ayo rìxa mḡḡ rḡa wimìxárìḡḡ?” oyaiwḡpoyḡnḡrì wigḡ sḡḡwḡ tḡḡe dánì nìméra púḡnḡḡ enḡḡrḡnì.

“ ‘Apì apì nìmusìrorḡná nḡpìkwìnì mḡyarìḡḡ.’ searáná arḡá mḡwìpanì.’ urìḡḡ nánḡrḡnì.

16 Áamá wì seyḡné aiwá bḡ narìḡagḡa sḡḡwḡ nḡseanìro “Nḡpìkwìnì mḡyarìḡḡ.” searánáranì, iniḡḡ bḡ narìḡagḡa nḡseanìro “Nḡpìkwìnì mḡyarìḡḡ.” searánáranì, sḡá xwiogwḡ o omì Gorìxo nánì dḡḡḡ oneainḡnḡrì yarìḡḡáyo seyḡné kikiḡá yarìḡagḡa nḡseanìro “Nḡpìkwìnì mḡyarìḡḡ.” searánáranì, sḡá emá sḡḡḡ wo imónáná yarìḡḡápì mḡxḡdarìḡagḡa nḡseanìro “Nḡpìkwìnì mḡyarìḡḡ.” searánáranì, Sabarḡáyo yarìḡḡápì mḡxḡdarìḡagḡa sḡḡwḡ nḡseanìro

“Nìpìkwìni mìyarìḡoi.” searánáranì, wí ayí seararìḡápi aríá mìwìpa éfrìxìni.

17 Ayí rìpì nánì seararìḡni. “Apì apì neróná Gorìxomì píránìḡí xídàrìḡoi.” seararìḡápi áamá náó barítná onapámìḡí inarìḡpínìḡí imónìni. Apì nìpìni, ayí nene Kiraiso neaìḡpì nánì mí neaórìnìnfápi imónìni. Náó, ayí Kiraiso xíó imónìni.

18 Áamá wí “Gorìxo nene nánì yayí owinìni oyaneyìnrítná rìpìni epaxírìni.” yaiwiarìḡápi mì seyíné mìxídìpa yarìḡagí sìḡwí nìsearìro “Nìpìkwìni mìyarìḡoi.” nìsearìro “Sewanìḡyíné sìyìkwípiánìḡí mimónarìḡoi. Anìḡnájìyo ínì mì nìwurìnrìro yayí mumearìḡoi.” searánáyí, aríá mìwí sa paimì mì éfrìxìni. Ayí rìpì nánì seararìḡni. Áamá e nrìro yarìḡáyí nepa sìḡwí náyi tìni mìwìnpa nerìḡpì mì dánì e rìro mìkí ná mimónìḡáná nìpìkwìni mimónìḡí wìḡí xwìoxìyo ínìḡpì mì dánì wárìxa imónìro yarìḡáyí enḡḡ nánì seararìḡni.

19 Xwìyíá Kiraiso nánì rìnìḡí rìpì enì íá mìxìrarìḡáyí rìni. Nene oyá sìyìkí imónìḡwaéne wará rì imónìḡwìni. O mìḡyì imónìni. Wará rì xómìḡí tìni wìkí tìni enḡḡ nánì xegí imónìḡpa imónìḡrìrìni. Wará rì mìḡyì mì íkìkí wìnìḡḡ nánì xwé nimóga warìḡpa oyá sìyìkí imónìḡwaéne axìpì omì mìḡyì mìnìḡí íkìkí wìnìḡwá enḡḡ nánì Gorìxoyá dìḡyì dánì nimóga warìḡwìni.

“Mìpìmónìpaxí imónìḡpì nánì rìnìḡpì aríá mìwìpanì.” urìḡ nánìrìni.

20-21 Kiraiso niperíná seyíné o t́nì ikárìngfáyíné enagí nánì o t́nì nawínì piyí egfáyínenìngfárìni. Ayínánì seyíné áamá omì m̀x́darìgfáyí wigí amípí xìxegíni nepa mipímónìpaxí imónìngfápi nánì rìngfápimì s̀nì x́dìpaxíyíné mimónìngfápi. Seyíné e imónìngfápi nánì arìre nero áamá omì m̀x́darìgfáyí t́nì nawínì nimónìrónìngfápi wigí rarìgfápi yarìngfápi? Njwí ikaxí “Apì f́á m̀maxìrìpanì. Apì ǵgí b̀ mepanì. Apì amáf aì m̀rónìpanì.” rarìgfápi arf́a b̀ m̀wìpanì.

22 Ayí rìpì nánì seararìngfápi. Njwí ikaxí apínìngfápi ǹrìga ngfápi, ayí sa amípí aiwáranì, iniìngfápi, nene ǹnìfáná anìpá imónarìngfápi nánì rìngfápi. Apì sa ámányí érowiápf̀nìro éwapf̀nìro yarìngfápi rìngfápi.

23 Apì rarìgfápi Gorìxomì yayí owianeyìnrìfáná d̀ngfápi áamá moarìgfápi ǹnì x́dìro “Gorìxo d̀ngfápi ǹf́á owinìnrì áamá wiwanìngfápi s̀yìkwf́piánìngfápi oimónìpoyì.” rìro “Gorìxo d̀ngfápi ǹf́á owinìnrì iwanìngfápi oéánìpoyì.” rìro neróná nepaxìngfápi pákìngfápi nimónìro rarìgfápi enagí nánì seyíné xejwí re wiawìpaxìrìngfápi, “Áamá e rarìgfápi nepa d̀ngfápi émì saímì ǹmoro ŕf́a rarìngfápi?” Xejwí e wiawìpaxì aiwí wigí rarìgfápi, ayí áamá ǹx́dìrìngfápi d̀ngfápi nánì f́wí nánì f́eapá winarìngfápi wí p̀r̀f́ rakìpaxì mimónìngfápi rìngfápi.

3

*“Anf́namì imónìngfápi nánì d̀ngfápi ikwíróf́rìxìni.”
urìngfápi nánìrìngfápi.*

1 Gorixox Kiraiso xwárípáyo dání owiáþínimeanírí ámi síñf níwimíxíríná seyfné ení axíþíníñf síñf seaimíxíñf enagí nání síwí añfnamí dání —Añfnamí seáyí eyí Kiraiso seáyí e nimónírí Gorixoyá wé náúmíní ñweañeríní. Síwí nañf e dání imóníñfþí arige imónaníwáríanírí aníñf miní néra úríxíní.

2 “Seyfné síwí síþí xwáa tño imóníñfþí nání dñf míkwró añfnamí imóníñfþí nání dñf íkwróríxíní.” seararíñí.

3 Ayí ríþí nání seararíñí. Kiraiso péaná seyfné ení o tñí nawíní íkárínígáýfné enagí nání ríxáníñf pegfáríní. Ámá níperfná xámí yagfáþí þíní wiárarígfápa seyfné Kiraiso tñí ríxáníñf pegfáýfné ení axíþí nero xámí yagfáþí þíní wiáringfá enagí nání seararíñí. Ayí dñf níyímíñf seyfné Kiraiso tñí imónígfáþí —Aþí Gorixox tñí axí e imóníñfþíríní. Aþí ámá síñwí níseaníróná anopasíníþaxí imóníñagí nání ení seararíñí.

4 Kiraiso —O dñf níyímíñf nene imóníñwáþí mfkí ikiñoríní. O ríxa síñání piaumímí ináná seyfné ení o tñí imónígfáþí piaumímí iníþrífáríní. Piaumímí níñróná Kiraiso níkínírí seáyí e imóníñþa seyfné ení axíþí nímoníro yarfná ámá síñwí míseanopasíní mí seaómíxíþrífáríní.

“Síþíþí mepa éríxíní.” uríñf náníríní.

5 Ayínání “Gf wé síkwí amíþí, ayí íwí aþí nání ría imóníní?” níyaiwirí xe íwí aþí nání míñf onínínírí mé “Aþí emínírí nání

ríxa áamá piyíniñí imóniñáoniríani?” yaiwiníírixini. E niyaiwiniro íwí minípa éríxini. Piaxí weáni paxí imóniñípi mepa éríxini. Íwí nání mñí minípa éríxini. Íwí nání íeapá seainariñípi xe oneaininirí sñwí míwini pa éríxini. Ayá tíñí wí minimúropa oenirí mepa éríxini. Áamá ayá tíñí bí minimúropa oenirí yarígtáyí Nwíá nepa imóniño nání dñí mamopa nero api nánini neróna wigí ñwíániñí nimixiro yarígtá enagi nání searariñini.

⁶ Ayí rípi nání “Api api mepa éríxini.” searariñini. Áamá pírí niwiaikiro e yarígtáyo Gorixo pírí umamoníá enagi nání searariñini.

⁷ Eníá seyíné Gorixomi pírí wiaíkiarígtáyí tíni níkumixiniro neróna seyíné ení e néra wagíáriní.

⁸ Seyíné xámi axípi e néra wagíáyíné aiwi agwí ríná rípi rípi wí mepa éríxini. Wikí mónini pa éríxini. Wikí ríá ápiáwiniñí míwéni pa éríxini. Únúniñí míwikári pa éríxini. Xwíyíapai mñwirári pa éríxini. Ikayíwí mumeari pa éríxini.

⁹ Yapí mirini pa éríxini. Ayí rípi nání “Api api mepa éríxini.” searariñini. Seyíné xámi imónagíápi emí nímore sñni e nimóniróna sípi yagíápi píni niwiárimáná

¹⁰ ámi ríxa sñíyíné imónigíá enagi nání searariñini. Dñí sñí agwí ríná seyíné imónigíápi Gorixo xewaniño imóniñípi nání xixeni níjía oimónipoyinirí seaimixiñiríni. Api dñí xío imóniñípa oimónipoyinirí sñni aníñí axípiní ámi bí tíni bí tíni níseaimixa warini.

11 Ámá diŋí siŋí tígíáyíné niseaimixa warinagi nání wiyíné Girikíyínerani, wiyíné Judayínerani, ayí ananirini. Wiyíné iyí símí síó wákwínígíáyínerani, míwákwínígíáyínerani, ayí eni ananirini. Wiyíné émáyínerani, kinixíyínerani, ayí eni ananirini. Wiyíné xináíwayíneniŋí nimóniro omiŋí wiiarígíáyínerani, omiŋí wiipíri nání áxenwarí minígíáyínerani, ayí eni ananirini. Ná bini xwé imóniŋípi, ayí Kiraiso tñni ikárinígíápirini. O nípimini seáyí e wimóniŋorini. Pí pí ámá imónígíápi omi diŋí níwákwíroróná anani o tñni ikárinípaxíri.

“Xixe diŋí sipí iníírixini.” uriní nánirini.

12 Gorixo ía yiyamiximí seairi ámá nioniyá oimónipoyiniri seaimixiri diŋí sixí seayiri egíáyíné enagi nání rípi éírixini. Winiyo wá wianíírixini. Diŋí sipí eni wíírixini. Seáyí e seáyí e mimóní siyikwípiayíneniŋí imóníírixini. Niyapenimáná uríírixini. Ananini murí xe óf oneaimópoyiniri éírixini.

13 Segíyí pí pí seikáríagá aí seyíné eni xixewiámí mívipa éírixini. Segí wo sipí seikáríagi nání xwiyíá umearipaxí enánáyí, yokwarimí wííírixini. Ámináo yokwarimí seaiŋípa axípi e wííírixini.

14 Api api nípini nero aiwi anípaxí epaxípi, ayí rípirini. Xixe diŋí sixí yiníírixini. E neróná píraníŋí nawíni kumixinípírá enagi nání searariŋini.

15 Kiraiso seyíné piyíá seawíriŋí enagi nání omi wí pírá míviaíki segí winiyí tñni píraníŋí

níkumixiniro ηweáfrixiní. Seyíné Kiraisoyá sɣikí imónigfá wíniyí tñí níkumixiniro píraníηí onweápoynírí fá seaumíríηíyíné enagí nání seararíηíni. Íníná Gorixomí yayí wíayífrixiní.

¹⁶ Xwíyífá Kiraiso nání ríníηípi seyíné aumaúmí inífrixiní. Segí soní tñí seaní tñí api níriróná nírewapíniro íkwairírí iníro yarígíápimí dání xwíyífá o nání ríníηípi aumaúmí inífrixiní. Soní tñí seaní tñí api níriróná manípaní mírí “Gorixo e neaiíηífráni?” níyaiwiro omí xwioxí aí tñí nífá níseainírí yayí wífrixiní.

¹⁷ Pí pí seyíné nírirónáraní, pí pí nerónáraní, “Áminá Jisasomí ínīmí wuríníηwaéneráni?” níyaiwiro ámá xfoyáyí epaxípiní éfrixiní. E neróná “Kiraiso nene nání e neaiíηífráni?” níyaiwiro ápo Gorixomí yayí wífrixiní.

Xiepíwamí tñí xiagwowamí tñí uríηí nánírini.

¹⁸ Apixíwayíné, segí oxowamí símanηwíyóníηí wurínífrixiní. Áminá Jisaso tñí ikárínígííwayíné e epaxí enagí nání seararíηíni.

¹⁹ Oxoyíné segí apixíwa nání díηí sípí seaíwinígini. Narírímí mίwipa éfrixiní.

Niaíwíyo tñí xanowamí tñí uríηí nánírini.

²⁰ Niaíwíyíné, segí inókiwa ápowa sekaxí pí pí searána arfá yímigí wífrixiní. E neróná Ámináo yayí winípaxípi yaríηagfá nání seararíηíni.

²¹ Xanowayíné, segí niaíwíyo éwapíyí níwiríná mίxíníηí mίyomíxípa éfrixiní. Segí niaíwíyí díηí aníηí rakiárínípríxinírí seararíηíni.

Bosowami tñni omiñf wiariḡfáyo tñni uriñf nánirini.

²² Xináiwayfnéniñf nimóniro omiñf wiariḡfáyné, segf bosowa pí pí searána arfá niwiro xixeni éfrixini. Segf bosowayá siñwí anigfe dánini e éfrixiniri mi-searariñini. Omiñf yariḡfáyf yapi nimóniro wiep-sariḡfápa mé “Ayá tñni oyaneyi.” ni-yaiwiro éfrixini. Seyfné Ámináomi wáyf wiariḡfáyné enaḡi nání searariñini.

²³ Omiñf wiariḡfáyné pí pí nerfnáyf “Ámá nánini ri-wiariñwini?” ni-yaiwiro úrapí yariḡfáyf yariḡfápa mé “Áminá Jisaso nání ri-wiariñwini?” ni-yaiwiro píranñf yariḡfáyf yariḡfápa seyfné eni e nero ayá tñni éfrixini.

²⁴ Seyfné nijfáriní. Ámá wí marfái, Áminá Jisaso yayf ni-seaimori Gorixo “Nañf e ni-seaiimfáriní.” ráriñfpi seaiinfá enaḡi nání searariñini. Bosf seyfné wiariḡfo, ayf Áminá Kiraiso enaḡi nání searariñini.

²⁵ Giyf giyf sipini néra nurfnáyf, Gorixo pirf numamorfná mímearó sipi ayf éfápi tñni xixeni pirf umamonfá enaḡi nání searariñini.

4

¹ Bosoyfné, “None eni bosf anfnami wo tññwáonerfaní?” ni-yaiwiro segf inókíwaniñf nimóniro omiñf seaiariḡfáyo neñwípero píranñf numerfná epaxfpiñf tñni xixeni uméfrixini.

“Gorixomi rixiñf neauriyífrixini.” uriñf nánirini.

² Seyíné Gorixomi rixiŋí nuriróná xaiwí nīwakírímixinimáná nīra úfrixini. E neróná diŋí yaikiá nīmómáná mepa ero yayí wiro éfrixini.

³ E neróná none nání eni rixiŋí neauriyífrixini. None xwiýfá Kiraiso nání eníná dání ínīmí imónagípi —Xwiýfá apí nioní gwí ηweanápírini. Apí ámáyo woákíki wianíwá nání “Óf wimoit.” nuriro rixiŋí neauriyífrixini.

⁴ “Nioní apí nīríríná siŋání áwaní urfímigini.’ nīmónariŋípi tñí xixeni urímfa nání rixiŋí neauriyífrixini.” searariŋini.

⁵ Seyíné ámá Jisasoyá siyikí mimónigíáyí tñí niŋwearóná diŋí émí saímí nīmómáná éfrixini. Íníná ayí tñí niŋwearóná “Ayí Gorixo nání diŋí mopaxíná rínáríani?” niyaiwiro wé róniŋípiŋí éfrixini.

⁶ Íníná xwiýfá nuriróná segí xwiýfá aiwáyo saxí nīmoróná awíí yariŋpániŋí nīmixiro urífrixini. E neróná ámá seyíné yariŋí sealíá ayí ayo “Apí urípaxírini.” niyaiwiro xixeni urípaxí imóniŋípi tñí urípíríarini.

Tikikaso tñí Onesimaso tñí nání uriŋí nánirini.

⁷ Nioní nikárarigíá nīpini Tikikaso —O negí nīrixímeá diŋí sixí uyiŋwáorini. Diŋí uŋwiráripaxí imóniŋípiŋí yariŋorini. Ámináo nání wáf urani nání gwí móniŋwá worini. O nībiri áwaní searínfáriní.

⁸ Ayí rīpi nání urowárenaparini. O nīseaímeari áwaní searána seyíné “Porowami

wímeaarĩᅇĩpi, ayí apĩrĩani?” yaiwiro dĩᅇĩ wía seaónĩrĩ enĩa nání urowárėnaparĩᅇĩni.

⁹ Nionĩ Tikikasomĩ tĩni Onesimasomĩ tĩni —O enĩ negĩ nĩrĩxĩmeáyĩ imónĩᅇĩ worĩni. Dĩᅇĩ uᅇwirárĩpaxĩ neaiiarĩᅇorĩni. Negĩ dĩᅇĩ sĩxĩ uyiᅇwáorĩni. Omĩ enĩ segĩ tĩᅇĩ e nání urowárėnaparĩᅇĩni. Awaú amĩpĩ none re neaimónarĩᅇĩpi nání áwanᅇĩ searĩpĩsĩfi.

“Ámá tĩyĩ yayĩ seaiwárėnaparĩᅇoi.” urĩᅇĩ nánírĩni.

¹⁰ Arisĩtakaso —O nionĩ tĩni nawĩni gwĩ ᅇweagwĩńorĩni. O seyĩné yayĩ seaiwárėnaparĩni. Mako —O Banabasomĩ xoayorĩni. O enĩ yayĩ seaiwárėnaparĩni. O seyĩné tĩᅇĩ e rémónapánáyĩ, o nání nionĩ xámĩ bĩ searĩᅇá eᅇagi nání yayĩ wĩrĩxĩni.

¹¹ Jisaso —O yoĩ bĩ ámĩ Jasĩtasoyĩ wĩrĩniᅇorĩni. O enĩ yayĩ seaiwárėnaparĩni. Judayĩ nĩni eᅇagi aiwĩ Porone ámá wĩ enĩ Gorĩxomĩ dĩᅇĩ nĩwĩkwĩrorĩᅇĩpimĩ dánĩ oyá xwioxĩyo ᅇweáfrĩxĩnĩrĩ wáĩ rĩmearĩᅇwápa axĩpi nero gwĩ mónĩᅇwáwa, ayĩ waú wonĩ awarĩni. Rĩpi enĩ nionĩ dĩᅇĩ wía nónĩᅇfáwarĩni.

¹² Epapĩraso —O segĩyĩ worĩni. Jisasi Kiraisoyá xĩnáníᅇĩ nimónĩrĩ omĩᅇĩ wiiarĩᅇĩ worĩni. O enĩ yayĩ seaiwárėnaparĩni. O Gorĩxomĩ xwĩyĩfá rĩrĩmĩ nĩwirĩná sĩmĩ nĩxeadĩpėnĩrĩ seyĩné nání anĩᅇĩ minĩ rĩxĩᅇĩ seaurĩyarĩᅇĩrĩni. Seyĩné yóĩ imónĩro “Gorĩxo ámá xĩoyá e éfrĩxĩnĩrĩ wimónarĩᅇĩpi, ayĩ apĩrĩani?” yaiwiáĩro éfrĩxĩnĩrĩ rĩxĩᅇĩ seaurĩyarĩᅇĩrĩni.

13 O seyíné nánì t́nì sérìxímeá imónìgíá Reodisia ñweáyí nánì t́nì sérìxímeá imónìgíá Xiraporisí ñweáyí nánì t́nì íkínìñí sípí wiarìñagí sìñwí wíñarìñá enagí nánì seararìñì.

14 Ruko —O dokítá nene dìñí sìxí uyiñwáorì. O enì yayí seaiwárenaparì. Dimaso enì yayí seaiwárenaparì.

Poro yayí ñiwíowárìríná urìñípi nánìrì.

15 Seyíné segí sérìxímeánìñí imónìgíá Reodisia ñweáyo “Poro yayí seaiwárenapìñò.” urípoyi. Nibaímì t́nì áamá Jisasoyá sìyikí imónìgíá íyá anjwámì awí eánarìgíáyó t́nì enì “Poro yayí seaiwárenapìñò.” urípoyi.

16 Seyíné payí nionì eaarìñá rìna segí awí eánìgíe dánì íá ñiroárìmáná ámì Jisasoyá sìyikí imónìgíá Reodisia ñweagíáyí enì íá orópoyìrìrì wífrìxì. Payí nionì ayí nánì eáána seyíné enì nurápiro íá rófrìxì.

17 Akipasomì re urífrìxì, “Joxì Ámínáo t́nì ikárìñòxì enagí nánì o e éfrìxìrìrì rìfrìpeañpì nánì dìñí ñimorì xixenì ñipì yáfrìxì.” urífrìxì.

18 Poronì ñiwaniñonì gí wé t́nì yoparí rìpì yayí ñiseaiwárenapìrì eaarìñì. Nionì nánì “O sìnì gwí rìñweanì?” ñyawiwo Gorìxomì rìxìñí nurìyífrìxì. “Gorìxo wá seawianíwìngì.” ñimónarì.

Xwiyáá Gorixoyá Sinípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051